

duurzamer

gezonder

mobiel

> Mobiliteit en bereikbaarheid

Bijna iedere dag zit je wel op de fiets, in de auto of in het openbaar vervoer. Doordeweeks vaak naar school of werk, in het weekend wellicht om te genieten van het landschap en het groen van onze provincie. D66 vindt dat de provincie een hierin toegevoegde waarde heeft, omdat ze het overzicht heeft op de regionale verkeers- en vervoerssituatie.

Het provinciale wegennet is in de basis af, maar vraagt wel continu aandacht. Ook wij willen niet in files staan, maar tegelijkertijd maken we ons zorgen over de leefbaarheid door het autogebruik. D66 wil daarom éérst andere maatregelen benutten, bijvoorbeeld door woon- en werklocaties dichtbij elkaar te plannen, voordat de provincie wegen aanlegt of verbreedt, want we geloven dat er nog een wereld aan mobiliteit te winnen is.

D66 kiest voor:

- > Snellere, veilige fietsverbindingen met weinig verkeerslichten.
- > Frequent openbaar vervoer op drukke trajecten.
- > Openbaar vervoer op maat in het landelijk gebied.
- > Schone bussen, waarbij we de vervoerder de brandstofkeuze laten.
- > Bundelen van goederenvervoer op overslagplaatsen voor de stad, en meer vervoer over water.

fietsen

Na wandelen is fietsen de schoonste en gezondste vorm van vervoer en daarom ook het startpunt van ons denken over mobiliteit. De gemeenten gaan over de fietspaden binnen de bebouwde kom, de provincie over de meeste recreatieve fietspaden en de fietspaden langs provinciale wegen.

Mensen leggen steeds langere afstanden af met de fiets (zeker met e-bikes), waardoor meer kernen onderling bereikbaar worden met de fiets. De fietspaden tussen die kernen vallen echter vaak onder veel verschillende wegbeheerders (gemeenten, waterschappen, provincies, recreatieschappen, enz.) waardoor ze niet goed met elkaar samenhangen. De

provincie moet de regie naar zich toe trekken bij deze regionale fietsverbindingen. D66 wil:

- > Snelfietsroutes met breed rood asfalt en minder verkeerslichten.
- > Degelijk onderhoud van fietsroutes.
- > De fiets als volwaardig alternatief voor de auto.

Snelle fietsverbindingen D66 vindt dat regionale verbindingen tussen steden als één verbinding beschouwd moeten worden en wil daarop dan ook snelfietsroutes realiseren. Deze snelfietsroutes hoeven niet nieuw aangelegd te worden. Het kunnen ook bestaande verbindingen zijn die beter en sneller worden gemaakt. De provincie moet de relevante fietspaden die onder haar beheer vallen, door asfaltering, verbreding of het aanleggen van missende stukjes fietspad geschikt maken als snelfietsroutes. D66 wil daarnaast dat de provincie als onafhankelijke partij de regie naar zich toetrekt en ervoor zorgt dat andere wegbeheerders (waaronder gemeenten, Rijkswaterstaat, ProRail) hun beheer op elkaar afstemmen. Op deze manier worden barrières, wegversmallingen en verkeerslichten in deze routes voorkomen. Zo zijn rondom Nijmegen de afgelopen jaren succesvol snelfietsroutes aangelegd, waaronder een route tussen Arnhem en Nijmegen. Deze routes worden veel gebruikt door werknemers en scholieren. D66 wil dat deze routes ook rondom de overige steden worden aangelegd.

Veilige fietsverbindingen Evenals bij autowegen moet bij de aanleg van fietsroutes rekening worden gehouden met bepaalde normen, zo wordt het aantal eenzijdige ongelukken beperkt. Hiermee is in Gelderland een goede start gemaakt. Maar het kan altijd beter, daarom willen we dat fietsers gemakkelijk onveilige situaties kunnen melden (bijvoorbeeld via een app of website, samen met andere provincies).

Fietspaden houden in hun ontwerp en aanleg niet altijd rekening met snel recreatief verkeer

of elektrische fietsen. Daarom moeten lokale fietsgroepen betrokken worden bij het ontwerp van tracés. In gebieden met druk recreatief verkeer kunnen gedragsregels worden opgesteld. Naar Amerikaans model kunnen in de weekenden populaire wegen tot fietsboulevards veranderd worden waar de automobilist te gast is.

Fiets als volwaardig vervoermiddel In bestaande verkeersmodellen is het vervoer met de fiets vaak niet of niet goed verwerkt. Het is toch raar dat in het land waar de fiets het meest ingeburgerd is bij haar inwoners, dit vervoermiddel vaak geen rol speelt in verkeersmodellen aan de hand waarvan de overheid besluiten neemt? Daarom wil D66 dat de fiets als vervoermiddel opgenomen wordt in verkeersmodellen, zodat het een volwaardige plaats krijgt in de besluiten die de provincie neemt.

D66 vindt dat de provincie techniek en innovatie op dit vlak moet stimuleren en wil daarom investeren in experimenten. In Noord-Brabant loopt bijvoorbeeld een experiment om verkeersstromen in beeld te brengen door middel van een app met GPS-functie. Daarnaast moeten gemeenten en provincies onderling meer kennis met elkaar delen. In de provincie Utrecht wordt bijvoorbeeld gewerkt aan een eigen verkeersmodel voor de fiets. D66 vindt dat dit soort innovaties met andere provincies gedeeld moet worden.

Recreatief fietsen en wandelen

Gelderland is een mooie provincie waar het goed wandelen en fietsen is. De wandel- en fietspaden zijn over het algemeen goed bereikbaar. D66 wil dat dit zo blijft. Daarom moet er een goed alternatief zijn voor fietsers en wandelaars bij het eventueel afsluiten van onbewaakte spoorwegovergangen of het laten vervallen van oversteekplaatsen.

De fiets betrekken in het verdelen van infrastructuur- en ov-geld D66 vindt niet dat de provincie automatisch geld moet bijleggen als het Rijk minder geld voor

openbaar vervoer ter beschikking stelt. Wel wil D66 een verdeling van infrastructuurgelden, waarbij investeringen in fietsverkeer worden meegenomen. Bij de verdeling van het geld voor infrastructuur is daarom met steun van D66 van de beschikbare € 250 miljoen de afgelopen jaren € 70 miljoen naar de fiets gegaan. Onze inzet voor de fiets willen we ook de komende periode doorzetten.

openbaar vervoer

Eén van de belangrijkste taken van de provincie is het organiseren van openbaar vervoer. De provincie doet dit door trein- maar vooral buslijnen aan te besteden en toezicht te houden op de naleving van het contract met de vervoerder. Bij het openbaar vervoer heeft D66 de volgende speerpunten:

- > Méér vervoer op maat en zo min mogelijk lege bussen.
- > Frequent openbaar vervoer op drukke trajecten.
- > Schone bussen, door een maximum aan de uitstoot te stellen.
- > Een meer logische verdeling van het geld voor infrastructuur.
- > Goede aansluitingen tussen fiets, trein en bus.

Vervoer op maat D66 vindt dat openbaar vervoer voor iedereen toegankelijk en bereikbaar moet zijn. D66 vindt het echter jammer dat veel bussen op het platteland leeg rondrijden en vervelend dat rondom steden passagiers in de bus moeten staan tijdens de spits. D66 vindt dat bewoners van het platteland recht hebben op meer vervoer op maat. D66 kiest daarom voor frequent openbaar vervoer op drukke trajecten en voor meer maatwerk op rustige trajecten en op rustige tijdstippen.

Maatwerk in dunbevolkte gebieden bestaat uit meer creatieve en toegankelijke oplossingen. Voorbeelden daarvan zijn belbussen, regiotaxi's, deelauto's of dorpsbussen (busjes die door de gemeente en provincie zijn gekocht

en die inwoners van dorpen samen beheren en inzetten) of projecten zoals de vervoersdienst Lyft. Een idee waar mee geëxperimenteerd kan worden, is het rijden van een route op maat in dunbevolkte gebieden, waarbij mensen onder andere op basis van locatie (GPS) worden opgehaald. D66 wil dat de provincie samen met de gemeenten en de bewoners van het platteland oplossingen bedenkt of kiest, zodat het openbaar vervoer echt zoveel mogelijk op maat wordt. De provincie moet de markt uitdagen om oplossingen te bedenken. Daarbij staat betaalbare toegang tot goed openbaar vervoer voorop en is de wijze waarop daaraan ondergeschikt.

Schone bussen Uitlaatgassen van bussen zorgen voor luchtvervuiling. Hoewel het over het algemeen in Nederland steeds beter gaat met de luchtkwaliteit, zijn er nog steeds overschrijdingen van de normen, vooral in de steden. D66 vindt dat de Europese normen niet voldoende bescherming bieden: ook bij het inademen van lucht die voldoet aan de normen kunnen mensen ziek worden. D66 wil dat de provincie op Europees niveau lobbyt voor strengere normen en zich tegelijkertijd inspant om bij te dragen aan een luchtkwaliteit die beter is dan die normen. Zo wordt aan komende generaties ook een gezonde toekomst geboden. D66 wil dat er schone bussen gaan rijden. Om dat te realiseren wil D66 dat de provincie bij de concessieverlening van het openbaar vervoer een hoofdstuk brandstofbesparing en uitstootreductie opneemt.

Voorzieningen in en bij openbaar vervoer

D66 vindt goed openbaar vervoer onmisbaar voor een mobiele, duurzame samenleving. Dat geldt niet alleen voor mensen die de bus gebruiken om op hun werk of opleiding te komen, maar ook voor mensen voor wie de fiets geen alternatief is. Het voor- en natransport van het openbaar vervoer is belangrijk. D66 zet zich in voor meer geld voor goede aansluitingen van de fiets op het openbaar vervoer, door te zorgen voor voldoende fietsverhuur, fietsenstallingen en

fietsklemmen. Ook andere vormen van flexibel vervoer (belbussen, regiotaxi's en dergelijke) moet de provincie meenemen in de opdrachtverlening aan busmaatschappijen, of samen met gemeenten opzetten.

Treinverbindingen Op voorstel van D66 is de NS in 2014 gestart met het doortrekken van het NS-nachtnet naar Arnhem en Nijmegen. D66 maakt zich er sterk voor om deze proef om te zetten in een vast onderdeel van het NS-nachtnet.

D66 is voorstander van elektrificatie van spoorlijnen. D66 stelt voor om het Rijk en ProRail aan te bieden om het traject Arnhem-Winterswijk als pilot te gebruiken voor een 3kV-systeem. Er kan een bovenleidingsstelsel worden aangelegd zonder dat het huidige treinverkeer wordt gehinderd. De dienstregeling wordt immers momenteel met dieselmaterieel uitgevoerd.

D66 wil doorpakken met de realisatie van dubbelspoor op het traject Zevenaar-Doetinchem. Voor een goede en snelle bereikbaarheid van de onderlinge regio's in Gelderland wil D66 dat er sneltreinen gaan rijden op het traject Doetinchem-Zevenaar-Arnhem. D66 wil dat de Valleilijn tussen Amersfoort en Ede-Wageningen wordt doorgetrokken naar Arnhem.

D66 steunt de roep om een snelle en meer frequente treinverbinding vanaf Harderwijk richting de Randstad. De huidige verbinding voldoet niet voor centrumstad Harderwijk en haar achterland. Een snelle en meer frequente treinverbinding geeft een economische impuls aan de regio Noordwest-Veluwe, in het bijzonder op het gebied van opleidingsniveau, tegengaan van werkloosheid onder hogeropgeleiden en behoud van hogeropgeleiden voor de regio.

D66 wil dat de spoorbrug over de Maas bij Niftrik (lijn Nijmegen-Den Bosch) wordt verdubbeld van enkelspoor naar dubbelspoor.

D66 wil de universiteitsstad Wageningen beter ontsluiten en pleit daarom voor een frequentere verbinding op spitsmomenten tussen de treinstations Ede-Wageningen en Arnhem met het busstation Wageningen.

Grensoverstijgend openbaar vervoer

Landgrens-overstijgend vervoer is typisch iets waarbij Europees-regionale samenwerking voor een forse verbetering kan zorgen. In de grensregio's is vaak sprake van een openbaar vervoersaanbod dat niet aansluit bij de vraag. Buslijnen stoppen bij de landgrens en betaalsystemen sluiten niet op elkaar aan. Nu meer Nederlanders ervoor kiezen om bijvoorbeeld in Duitsland te wonen, te werken of te studeren en andersom, is het noodzakelijk om de afstemming van het openbaar vervoer in de grensregio's snel te verbeteren. Dat geeft een impuls aan de leefbaarheid aan beide zijden van de grens. Betere verbindingen zijn ook goed voor de economie en het toerisme. D66 vindt samenwerking met Duitsland ook noodzakelijk voor de duurzame verbetering van water- en spoorwegen.

D66 zet in op een goed, frequent en betrouwbaar openbaar vervoer in de grensregio's en wil dat de provincie daar een actieve en leidende rol in neemt. Zo heeft D66 zich sterk gemaakt voor de treinverbinding Arnhem-Emmerich. Deze wordt vanaf 2016 opgenomen in de dienstregeling.

Op de lange termijn kiest D66 voor een activering van de treinverbinding Nijmegen-Kleef-Düsseldorf. Om dit plan levensvatbaar te houden dient het nog aanwezige spoortraject bewaard te blijven.

goederenvervoer

Goederenvervoer via water De provincie kan helpen goederenvervoer nog efficiënter en minder belastend te maken. D66 kiest voor overslagplaatsen buiten de steden en wil meer kansen voor vervoer over water.

Meer kansen voor de binnenvaart De Nederlandse binnenvaartvloot bestaat uit ongeveer 7000 schepen en is de grootste en modernste van Europa. De binnenvaart heeft een aandeel van 35% in het Nederlandse goederenvervoer en een CO²-uitstoot van 5% van de gehele transportsector. Binnenvaart biedt goede mogelijkheden om goederenvervoer per vrachtauto te vervangen. De veiligheidsrisico's bij vervoer van gevaarlijke stoffen (brandstoffen, chemische producten) zijn belangrijk minder dan bij vervoer per spoor of via de weg.

Ook voor de bewoners van Gelderland is binnenvaart minder belastend dan goederenvervoer over de weg of per trein. De binnenvaartterminals in Gelderland bieden bedrijven goede mogelijkheden om containers uit te wisselen met binnenvaartschepen.

Liquid Natural Gas (LNG) voor de binnenvaart D66 wil vanwege duurzaamheid en veiligheid het gebruik van de binnenvaart bevorderen door duurzame aandrijving met LNG (niet te verwarren met LPG) en een goede infrastructuur. Oude vervuulende dieselmotoren kunnen worden vervangen door motoren die LNG als brandstof gebruiken. De investering kan veelal in drie jaar worden terugverdiend door lagere brandstofkosten. Bovendien levert het een forse vermindering op van CO² en NO_x (stikstofoxiden) en de uitstoot van fijnstof (roetdeeltjes) gaat naar nul. De eerste schepen zijn sinds kort in gebruik genomen.

Op termijn is het voor de binnenvaart mogelijk om over te stappen naar biobrandstoffen zoals groen gas (LNG gebaseerd op duurzaam geproduceerd biogas). Daarvoor zijn bunkerfaciliteiten nodig. Rotterdam is de eerste Europese haven waar de binnenvaart LNG kan bunkeren. Diverse marktpartijen hebben interesse om ook op andere locaties bunkerfaciliteiten in te richten. D66 wil het mogelijk maken dat binnenvaartschepen LNG kunnen bunkeren in Gelderland. Nijmegen is hiervoor de meest geschikte locatie.

Goederenvervoer per spoor D66 is voorstander van goederenvervoer per spoor om het wegverkeer minder druk te maken en vanwege het duurzame karakter. Intensief goederenvervoer moet alleen niet ten koste gaan van de leefbaarheid voor omwonenden, de kwaliteit van steden en landschap. Ook moet de veiligheid absoluut gewaarborgd zijn. Vanuit logistiek oogpunt gezien moeten spoorlijnen doelmatig en rendabel zijn. D66 vindt dat de huidige ideeën voor de aanpassing van de IJssellijn (Arnhem-Deventer) niet aan de veiligheids- en leerbaarheidscriteria voldoen. Daarom moet er - samen met omwonenden - onderzoek komen naar reële alternatieven. D66 Gelderland zal op dit onderwerp nauw samenwerken met D66 Overijssel.

Overslagplaatsen Er wordt nu nog onnodig veel zonder lading (leeg) gereden, wat leidt tot extra opstoppingen en uitstoot. Door overslagplaatsen buiten de steden te realiseren kunnen meer goederen gebundeld worden, zodat niet elk busje één pakketje in de binnenstad komt afleveren.

Op deze manier wil D66 werken aan schonere lucht, minder kosten voor het bedrijfsleven en minder irritatie bij binnenstadbewoners. Zo worden in Nijmegen door de binnenstadservice goederen gebundeld aan de rand van de stad waarna ze per fietskoerier en bestelbusje worden afgeleverd op het bezorgadres.

bereikbaarheid over de weg

Wegen De provincie is verantwoordelijk voor de regionale wegen. De landschappelijke kwaliteit van de karakteristieke bomenlanen maakt dat het op sommige plekken extra inspanning vraagt om ook de veiligheidsaspecten op hoog niveau te krijgen en te houden. Voor D66 zijn veilige regionale wegen van groot belang. D66 kiest voor:

- > Veiligheid van het regionale wegennet opnemen in het langetermijnbeleid.

- > Toch een nieuwe weg? Dan samen met omwonenden nadenken over oplossingen.
- > De spits mijden en andere vormen van vervoer dan de auto stimuleren.
- > Meer reisinformatie boven de drukste provinciale wegen.
- > P+R-plaatsen (parkeer en rij) bij voorstedelijke treinstations.
- > Het aanpakken van de files bij knooppunt Bankhoef (A50/A326).

Veilig regionaal wegennet D66 vindt dat veiligheid altijd meegenomen moet worden wanneer er aanpassingen of onderhoud voor een weg gepland staan. Daarnaast moet de provincie de veiligheid van het regionale wegennet opnemen in het langetermijnbeleid. Om knelpunten aan te pakken (die vaak in de spits ontstaan) moet de provincie wat D66 betreft samenwerken met gemeenten en het bedrijfsleven om de medewerkers te stimuleren buiten de spits te reizen. D66 is ook landelijk nog steeds een voorstander van berekening per kilometer, zodat we het gebruik en niet het bezit van een auto belasten.

Inwoners betrekken bij plannen voor nieuwe wegen Als we niet om de aanleg of verbreding van een nieuwe weg heen kunnen, dan wil D66 de omwonenden bij de planvorming betrekken. D66 wil daarnaast dat plannen die omwonenden aandragen een volwaardige plek krijgen in de besluitvorming. Dat betekent dat als het plan op het eerste gezicht logisch en uitvoerbaar is (bijvoorbeeld naar het oordeel van een onafhankelijke commissie), het meegenomen moet worden in zaken als kosten /baten-analyses, milieueffectrapportages en scenarioberekeningen. Immers, misschien zijn oplossingen die mensen zelf aandragen wel een stuk beter dan de oplossingen van de provincie zelf.

Daarnaast vindt D66 dat de provincie autoforenzen moet verleiden om de auto te laten staan. Dat kan door meer snelle fietsverbindingen aan te leggen,

busmaatschappijen informatie over aansluitingen (zowel bus als trein) te laten organiseren en bussen van wifi te voorzien. Via aanbestedingen en financiële prikkels kunnen vervoerders gestimuleerd worden klantgericht te denken. In Gelderland is daar de afgelopen vier jaar mede door de inzet van D66 al een flinke slag in gemaakt. Verder wil D66 dat er meer reisinformatie boven de drukste provinciale wegen beschikbaar wordt, zodat automobilisten goed geïnformeerd een snellere route kunnen nemen. Dat is goed voor de automobilisten maar ook voor het milieu, want stilstaande auto's vervuilen meer dan rijdende.

Bereikbaarheid van grote steden De bereikbaarheid van en binnen grote steden in Gelderland is de afgelopen jaren flink verbeterd. Dat is onder andere te danken aan de tweede stadsbrug in Nijmegen, de verbreding van de A50 en de aanleg van een extra perron op Arnhem CS. Om ervoor te zorgen dat de (snel)wegen niet weer vollopen vindt D66 dat het wegennet ontlast moet worden. D66 kiest voor het stimuleren van 'eerder overstappen op het openbaar vervoer' om de bereikbaarheid van de steden te vergroten.

De provincie moet actief de regie nemen bij voorstadtreinstations om P+R-plaatsen in te zetten. Deze parkeer- en rijlocaties moeten op strategische plekken – vóór knelpunten en buiten de stadsring – worden geplaatst. D66 vindt dat de provincie intensiever contact moet leggen met ProRail om dit bij voorstedelijke stations te regelen. Andere P+R-plaatsen (binnen de stadsring, achter knelpunten) vindt D66 van gemeentelijk belang dus daar heeft de provincie wat D66 betreft geen rol.

Luchtkwaliteit D66 wil de lucht schoon houden door luchtvervuiling te voorkomen. De overgang naar elektrisch rijden is daarbij van belang. De provincie moet het gebruik van elektrische auto's stimuleren door te zorgen voor voldoende oplaadpunten op belangrijke openbare locaties, zoals P+R-plekken en recreatiegebieden. Ook bij het aanbesteden van

het openbaar vragen we aan vervoerders op dit punt een extra inspanning. Door het wegennet te ontlasten met betere fietsverbindingen als alternatief voor de auto, maar ook met betere routeinformatie boven de weg, wil D66 de doorstroming verbeteren, zodat ook de luchtkwaliteit verbetert.

Geluid Langs sommige wegen in de provincie is sprake van geluidsoverlast in woonkernen. D66 vindt dat de leefbaarheid van woonkernen voorop moet staan. Daarom kiest D66 voor het investeren in een vermindering van de geluidsoverlast van wegen die door of langs woonkernen gaan. De positieve invloed op de leefbaarheid maakt voor ons de extra investeringen waard.

D66 wil in de eerste plaats kijken naar meer 60 km/u zones in plaats van 80 km/u, bijvoorbeeld op onveilige trajecten (wegen met bomen dicht op de weg, of bochtige wegen) en in de buurt van woonkernen. De automobilist is dan wellicht enkele minuten later op zijn bestemming, maar de omwonenden hebben dan minder geluidsoverlast én een schonere lucht. D66 denkt daarbij samen met omwonenden ook aan oplossingen als geluiddempend asfalt, bosschages of geluidsschermen.

D66 wil de leefbaarheid en de luchtkwaliteit in Gelderland verbeteren door:

- > Het stimuleren van elektrisch rijden.
- > Een betere doorstroming op het wegennet.
- > Bij woonkernen 60 km/u of investeren in geluiddempende maatregelen.